

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT OVER
ARREST 114/2020**

Het Hof vernietigt gedeeltelijk de wet van 18 september 2017 die ertoe strekt het witwassen van geld en de financiering van terrorisme te voorkomen

Het Grondwettelijk Hof vernietigt gedeeltelijk de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten. Een advocaat kan niet worden verplicht een melding van een vermoeden door te geven aan de Cel voor financiële informatieverwerking (CFI) wanneer zijn cliënt, op zijn advies, van een verdachte verrichting afziet. Evenmin kan aan een persoon die buiten de vertrouwensrelatie tussen de advocaat en zijn cliënt staat, zelfs wanneer hij advocaat zou zijn, worden toegestaan om door het beroepsgeheim gedekte informatie aan de CIF mee te delen. Het Hof verwerpt het beroep voor het overige. Zo acht het Hof de wet niet discriminerend in zoverre zij van toepassing is op de externe accountants en belastingconsulenten die onderworpen zijn aan de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, maar niet op de personen die een activiteit van belastingadvies uitoefenen en van wie het beroep niet is gereguleerd.

1. Context van de zaken

Bij het Hof zijn verscheidene beroepen ingesteld tot vernietiging van de wet van 18 september 2017 « tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten » door de Ordre des barreaux francophones et germanophone (zaak nr. 6888), door de Orde van Vlaamse balies (zaak nr. 6895) en door het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten en anderen (zaak nr. 6898).

Die wet actualiseert het preventief arsenaal inzake de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, naar aanleiding van de ontwikkelingen op Europees en internationaal niveau. Zij zet onder meer de richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 « inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering (...) » om.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. Ten aanzien van de toepassing van de bestreden wet op de advocaten

De verzoekende partijen voeren aan dat verscheidene bepalingen van de bestreden wet een schending inhouden van het beroepsgeheim van de advocaat, als essentieel onderdeel van het recht op eerbiediging van het privéleven, gewaarborgd door artikel 22 van de Grondwet,

artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM), artikel 7 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (EU Handvest), en van het recht op een eerlijk proces, gewaarborgd door artikel 6 van het EVRM en artikel 47 van het EU Handvest.

Volgens het Hof is het beroepsgeheim van de advocaat een essentieel bestanddeel van het recht op eerbiediging van het privéleven en van het recht op een eerlijk proces. Dat beroepsgeheim heeft immers tot doel het fundamentele recht op eerbiediging van het privéleven te beschermen van diegene die iemand in vertrouwen neemt, mogelijk over iets heel persoonlijks. De effectiviteit van de rechten van verdediging van iedere rechtzoekende veronderstelt daarenboven dat een vertrouwensrelatie tot stand kan komen tussen die persoon en de advocaat die hem raad geeft en hem verdedigt (B.9).

Het Hof stelt vast dat de niet-naleving van de aan de advocaten opgelegde verplichtingen wordt bestraft met een administratieve geldboete die een overheersend repressief karakter heeft. De niet-naleving van bepaalde verplichtingen kan overigens worden bestraft met een strafrechtelijke geldboete. De omschrijving van de niet-naleving moet dus voldoen aan het algemeen beginsel van de voorzienbaarheid van de strafbaarstelling. Voorts mag alleen van het beroepsgeheim worden afgeweken indien dit kan worden verantwoord door een dwingende reden van algemeen belang en indien het opheffen van het geheim strikt evenredig is (B.10-B.11).

In eerste instantie wordt de bestreden wet verweten **de advocaat te verplichten om een melding van vermoedens door te geven, ook wanneer zijn cliënt, ingevolge zijn advies, van een verdachte verrichting afziet** (artikel 47, § 1, 2°, tweede zin, van de bestreden wet). Volgens het Hof worden de gegevens waarvan de advocaat in een dergelijk geval kennis heeft, vernomen tijdens de uitoefening van zijn activiteit van juridisch advies; zij zijn dus gedekt door het beroepsgeheim. De mededelingsplicht is in dat geval zonder redelijke verantwoording en dient te worden vernietigd ten aanzien van advocaten (B.13-B.18).

De verzoekende partijen bekritisieren vervolgens **de mogelijkheid, voor een persoon die buiten de vertrouwensrelatie tussen de advocaat en zijn cliënt staat, zoals een werknemer van de advocaat of een andere advocaat van hetzelfde kabinet, om informatie die door het beroepsgeheim is gedekt rechtstreeks aan de CFI mee te delen (artikel 49 van de bestreden wet)**. Het Hof stelt vast dat de bestreden wet de aan de wet onderworpen entiteiten ertoe verplicht een anti-witwasverantwoordelijke (AMLCO) aan te wijzen, die belast is met de communicatie met de CFI. Wat de advocaten betreft, is die verantwoordelijke de advocaat die verantwoordelijk is voor het dossier. Onder voorbehoud van die interpretatie doet de bestreden bepaling niet op onevenredige wijze afbreuk aan het beroepsgeheim van de advocaat. Wanneer de normale procedure, via de AMLCO, niet kan worden gevolgd, kan het doorsturen van informatie alleen gebeuren door een advocaat van hetzelfde kabinet, en niet door een werknemer van het kabinet. Het Hof oordeelt niettemin dat, zelfs in die laatste interpretatie, niets verantwoordt dat een persoon die buiten de relatie tussen de advocaat en zijn cliënt staat, zelfs wanneer hij advocaat zou zijn, gegevens betreffende die cliënt zou kunnen doorgeven. Het Hof vernietigt de bestreden wet dan ook in die mate (B.19-B.25).

De bestreden wet wordt eveneens verweten dat **zij de stafhouder ertoe verplicht de informatie die hem door de advocaat is meegedeeld, « ongefilterd » door te geven (artikel 52, tweede lid, tweede zin, van de bestreden wet)**. Volgens het Hof oefent de stafhouder een wettigheidscontrole uit, die erin bestaat na te gaan of is voldaan aan de wettelijke voorwaarden inzake de toepassing van de meldingsplicht. Een dergelijke controle biedt de stafhouder de mogelijkheid erover te waken dat de gegevens die de advocaat verneemt in het kader van de uitoefening van de wezenlijke activiteiten van zijn beroep, niet worden doorgegeven aan de CFI. De bestreden maatregel doet dus niet op onevenredige wijze afbreuk aan het beroepsgeheim van de advocaat (B.26-B.31).

2.2. Ten aanzien van de toepassing van de bestreden wet op de externe accountants en de externe belastingconsulenten

De verzoekende partijen in de zaak nr. 6898 verwijten de bestreden wet dat **zij alleen de externe accountants en de externe belastingconsulenten die onderworpen zijn aan de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen** beoogt, en niet de personen die een activiteit van belastingadvies uitoefenen en van wie het beroep niet is geregeld bij die wet.

Het Hof stelt vast dat de bestreden bepaling de richtlijn (EU) 2015/849, vóór de wijziging ervan bij de richtlijn (EU) 2018/843, in Belgisch recht omzet. Het oordeelt dat de wetgever over een ruime beoordelingsbevoegdheid beschikt om, rekening houdend met het recht van de Europese Unie, de entiteiten te bepalen waarop de verplichtingen inzake de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme van toepassing zijn. Het Hof kan een dergelijke beleidskeuze, alsook de motieven die daaraan ten grondslag liggen, slechts afkeuren indien zij niet redelijk verantwoord zijn.

Volgens het Hof berust het verschil in behandeling op een objectief criterium, namelijk het al dan niet ingeschreven zijn van de betrokken beroepsbeoefenaars op een officiële lijst. Dat criterium is relevant voor de doelstelling van de wetgever om de doeltreffendheid te verzekeren van de preventieve maatregelen ter bestrijding van het witwassen van geld. De aanwijzing van de aan de bestreden wet onderworpen entiteiten onder verwijzing naar de toezichtswetten of naar de wetten die de organisatie van hun beroep regelen, maakt het mogelijk die entiteiten te onderwerpen aan het toezicht van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten, dat als toezichtautoriteit een belangrijke rol speelt in de toepassing van de bestreden wet. Tot slot brengt de keuze van de wetgever geen onevenredige gevolgen met zich mee voor de beroepsbeoefenaars die aan de bestreden wet onderworpen zijn, rekening houdend met de mogelijkheid die aan de lidstaten wordt gelaten door de richtlijn (EU) 2015/849, vóór de wijziging ervan bij de richtlijn (EU) 2018/843, om bepaalde controletaken te laten verrichten door een « zelfregulerend orgaan ». Het feit dat, ingevolge de wijziging ervan bij de richtlijn (EU) 2018/843, de richtlijn (EU) 2015/849 van toepassing is op « iedere persoon die zich ertoe verbindt als voornaamste bedrijfs- of beroepsactiviteit, rechtstreeks of via andere met hem gelieerde personen materiële hulp, bijstand of advies op belastinggebied te verlenen », maakt de bestreden bepaling niet ongrondwettig (B.32-B.44).

Het Grondwettelijk Hof is een rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Deze persnota, opgesteld door de referendarissen die met de persrelaties zijn belast en de griffie, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Vanwege de aard zelf van de samenvatting, bevat zij niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen, noch de specifieke nuanceringen van het arrest.

Het arrest nr. 114/2020 is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, [www.grondwettelijk-hof.be \(https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-114n.pdf\)](https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-114n.pdf).

Contactpersonen voor de pers

Sarah Lambrecht | sarah.lambrecht@grondwettelijk-hof.be | 02/500.12.83

Frank Meersschaut | frank.meersschaut@grondwettelijk-hof.be | 0475/325.218

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](https://twitter.com/ConstCourtBE)